

Uvodna riječ

PREDSTAVLJANJE STRUČNOG ČASOPISA, napose njegova prvog broja, prirodno prate očekivanja rezultata u nastojanju da se dana struka, redovitim izlaganjem svojih dostignuća, afirmira u kulturnoj javnosti. To vrijedi na poseban način za konzervatorsko-restauratorsku struku kojoj razumijevanje i potpora, stručne ali i šire javnosti, presudno otvara putove razvoja, a time i svekolikog stručno utemeljenog očuvanja kulturne baštine. To više što konzervatorsko-restauratorska djelatnost tek ulazi u sferu zasebnih disciplina, pa na tom putu i predstavljanjem potvrđuje značenje svojih stručnih i znanstvenih dometa.

Konzervatorsko-restauratorske radove redovito prati prethodno planiranje, dokumentiranje tijeka radova i potom izvještavanje o učinjenom. Kada se to provodi na naročito vrijednim i po raznim osobinama jedinstvenim kulturnim dobrima i kada ti postupci otkrivaju do tada nepoznato, kada se cjelovitije sagledaju spomenička svoj-

stva kulturnog dobra kao njegove izvorne vrijednosti i kada se provedenim radovima izrazito pridonosi očuvanju kulturnog dobra, posebno je važno objavljivanje izvedenih radova i postignutih rezultata.

Stoga se i do sada nastojalo različitim tiskovinama—od prigodnih napomena, napisa u stručnim časopisima ili dnevnom tisku, deplijanima, katalogima, pa i cjelovito opremljenim publikacijama, prikazati i time popularizirati stručne i znanstvene rezultate u konzervatorsko-restauratorskim aktivnostima.

Međutim, potrajalo je godinama da se realizira želja za odgovarajućim stručnim časopisom konzervatorsko-restauratorske djelatnosti i da se osigura kontinuirano objavljivanje radova, bitnih za njezinu teoriju i praksu.

Osnivanjem Hrvatskog restauratorskog zavoda godine 1996./1997. u kojem su okupljene ustanove i radionice koje su djelovale otprije, uz dodatno širenje djelatnosti do postojeće mreže organizacijskih jedinica Zavoda, potreba

za objavljivanjem radova Zavoda i djelatnosti u cjelini, došla je još više do izražaja.

Koristeći prigodu osiguranja nužnih sredstava i dobre volje djelatnika Zavoda da se angažiraju na tom poslu, objavljujemo ovaj prvi broj časopisa Hrvatskog restauratorskog zavoda pod nazivom Portal. Zašto Portal? Naziv je rezultat potrage za pojmom koji i bez prevođenja na druge jezike može biti razumljiv. Portal je usto višeznačna riječ i sinonim koji je i neposredno povezan s graditeljskom, a često i umjetnički oblikovanom baštinom. Osim toga, pojam portal ima istaknuto značenje i u suvremenoj komunikaciji, jer se odnosi na računalne tehnologije i posebno internet.

Zamišljen kao godišnjak, Portal tek jednim dijelom rezimira aktivnosti Zavoda u aktualnoj godini, a većim dijelom svoje stranice pruža djelatnicima Zavoda za prikaz njihovih cjelovito osmišljenih i provedenih programskih zadaća, uz otvorenost svima koji žele objavljivati radove iz djelokruga konzervatorsko-restauratorskih i srodnih djelatnosti, a koji u širim multidisciplinarnim okvirima mogu pridonijeti teoriji i praksi zaštite hrvatske kulturne baštine, posebno pak njezinu očuvanju neposrednim zahvatima na kulturnim dobrima.

Stoga je i ovaj prvi broj posvećen nizu tema i istraživanja iz gotovo svih područja zaštite kulturne baštine. Najveći dio obuhvaća programe matičnog Zavoda realizirane u proteklih nekoliko godina, no svojim istraživačkim temama sudjeluju i kolege s Katedre za zaštitu kulturne baštine Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Na taj način već u prvom broju želimo izraziti namjeru da časopis bude otvoren svima koji se stručnim doprinosima i novim znanstvenim spoznajama žele uključiti u promišljanje i afirmaciju konzervatorsko-restauratorske djelatnosti. Tekstovi su, nadamo se, uspjeli predstaviti raznolikost istraživanja i stručne domete, obrade kako građevina tako i umjetničkih predmeta nacionalne baštine na koje su se primijenili postupci zaštite u Hrvatskom restauratorskom zavodu.

Kao matična ustanova za konzervatorsko-restauratorske djelatnosti, Hrvatski restauratorski zavod svake godine ugovorima s Ministarstvom kulture RH preuzima konzervatorsko-restauratorsku obradu kulturnih dobara koja su podijeljena na pokretna, to jest predmete, pretežito umjetnine od spomeničkog značenja, i nepokretna dobra, koja objedinjuju graditeljsko naslijeđe, pretežito arhitekturu s njezinom umjetnički ili dekorativno oblikovanom opremom. Pri tome je zbog specifičnosti struke posebno organizirana arheološka baština s istraživanjem,

zaštitom i prezentiranjem lokaliteta i nalaza, kako onih na kopnu, tako i u podmorju, to jest vodama općenito. Osim zadaća koje Hrvatski restauratorski zavod provodi u dogovoru s Ministarstvom kulture, Zavod, u znatno manjoj mjeri, preuzima i određene radove na kulturnim dobrima koje provode gradovi, državne ustanove, vlasnici ili drugi investitori.

Ove napomene uvode nas u drugi dio godišnjaka koji predstavljamo u digitalnoj formi na CD-u, a koji obuhvaća pregled konzervatorsko-restauratorskih radova Zavoda u godini 2009. Pregled donosimo u formi kratkih kataloških jedinica s fotografijama te podacima o relevantnoj dokumentaciji. Složeni su abecednim redom po lokalitetima. Zbog velikog broja radova na pokretnoj baštini, katalog za 2009. sadržava samo umjetnine na kojima su radovi u cijelosti dovršeni u kalendarskoj godini.

Drugačiji je odnos prema nepokretnoj, posebno graditeljskoj baštini, na kojoj se provode različite faze građevinsko-obrtničkih radova uz sudjelovanje više suradnika, uključujući tvrtke i pojedine stručnjake. Stoga su investicijska ulaganja u te radove u pravilu znatno veća, pa se zbog čestog nerazmjera između potreba i mogućnosti, radovi uz manja ulaganja nastavljaju iz godine u godinu, dijeleći tako i pojedine faze radova u duljem razdoblju. Zbog toga su kataloške jedinice o radovima Zavoda na nepokretnoj baštini svedene na one koje prikazuju završene radove ili dovršene važnije faze radova u godini 2009.

Na kraju ovih uvodnih napomena, želim zahvaliti svima koji su se autorskim prilozima odazvali u prvom broju časopisa, uz naročitu zahvalu recenzentima koji su stručno i savjesno proveli recenzije preuzetih tekstova.

U ime Hrvatskog restauratorskog zavoda posebno ističem zalaganje članova uredništva, naročito urednice mr. sc. Višnje Bralić, a za posebne segmente ovog izdanja mr. sc. Luku Bekića, Darka Ivića, prof. i Petra Puhmajera, prof. Objavljivanje ovog časopisa omogućeno je sredstvima Hrvatskog restauratorskog zavoda koja je za tu namjenu odobrilo Upravno vijeće Zavoda s predsjednikom Androm Krstulovićem Oparom, prof.

Ovaj prvi broj *Portala* prati naše uvjerenje da će se u sljedećim izdanjima još potpunije profilirati predstavljane stručnih i znanstvenih dometa konzervatorsko-restauratorske djelatnosti i posebno aktivnosti Hrvatskog restauratorskog zavoda. ■

Ravnatelj Hrvatskog restauratorskog zavoda
Ferdinand Meder, prof.